

Projekt

z dnia 23 grudnia 2020 r.

Zatwierdzony przez

**UCHWAŁA NR
RADY MIEJSKIEJ W WOŹNIKACH**

z dnia 30 grudnia 2020 r.

**w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie
oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Woźniki na lata 2021 - 2026**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2020r., poz. 713 z późn. zm.), art. 6 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2020r., poz. 218 z późn. zm.), uchwala się, co następuje:

§ 1.

Przyjmuje się do realizacji Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Woźniki na lata 2021-2026, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2.

Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Woźnik.

§ 3.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodnicząca Rady Miejskiej
w Woźnikach

Anna Michalska

Załącznik do uchwały Nr

Rady Miejskiej w Woźnikach

z dnia 30 grudnia 2020 r.

**Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy
w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy
w Rodzinie w Gminie Woźniki na lata 2021 – 2026**

Spis treści

1. Wstęp	2
2. Regulacje prawne	3
3. Charakterystyka zjawiska przemocy w rodzinie.....	4
4. Diagnoza zjawiska przemocy na terenie Gminy Woźniki	10
5. Analiza SWOT	16
6. Cele programu	17
7. Realizacja i założenia programu	20
8. Zasoby Gminy Woźniki w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie	20
9. Finansowanie programu	21
10. Monitoring i sprawozdawczość	21

1. Wstęp

Kwestia przemocy w rodzinie od wielu lat uważana jest za istotny problem społeczny. Najczęściej ofiarami przemocy są kobiety i dzieci, czy też osoby starsze lub niepełnosprawne. Niestety bardzo dużym problemem jest to, że ludzie niechętnie przyznają się do przemocy, która jest wewnątrz ich rodziny czy to ze względu na poczucie wstydu czy też strach przed sprawcą. Zmiany prawne przyczyniły się do coraz częstszego ujawniania występowania tego zjawiska oraz umożliwiły szybsze reagowanie na nie.

Wbrew powszechnym przekonaniom i stereotypom zjawisko przemocy dotyka rodziny o różnym statusie społecznym. Nie dotyczy tylko i wyłącznie rodzin z problemami czy nieumiejętnościami radzenia sobie w społeczeństwie. Coraz częściej osoby dobrze wykształcone, majątne, zajmujące prestiżowe stanowiska, lubiane i szanowane przez innych stosują przemoc wobec swoich najbliższych.

Sama przemoc jest niczym innym jak demonstracją siły i chęci przejęcia kontroli nad drugą osobą. Powoduje ona u ofiar niską samoocenę, poczucie bezsilności i bezradności, ciągły niepokój, depresję oraz choroby związane ze stresem. Doznawanie lub bycie świadkiem przemocy przez dzieci prowadzi do nieodwracalnych skutków, które mogą objawić się dopiero w życiu dorosłym.

Z uwagi na skalę zjawiska przemocy w rodzinie, jak również na ich dewiacyjny charakter w wymiarze jednostkowym jak i społecznym, przeciwdziałanie przemocy w rodzinie jest jednym z zadań polityki społecznej.

System przeciwdziałania przemocy w rodzinie w Polsce określa Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. 2020, poz. 218 z późn. zm.), która m.in. wskazuje jednostkom samorządu terytorialnego oraz organom administracji rządowej zadania do realizacji, określa sposób postępowania z osobą doznającą przemocy w rodzinie oraz z jej sprawcą.

W celu efektywnego przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz zmniejszenia jej negatywnych następstw w życiu społecznym i rodzinnym tworzy się Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Woźniki na lata 2021 – 2026.

Ustawodawca w art. 6 ust. 2 wyżej cytowanej ustawy wyznaczył gminom zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Stosownie do jej zapisów zadaniem gminy jest:

- a) opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie,
- b) prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie,
- c) zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia,
- d) tworzenie zespołów interdyscyplinarnych.

Ponadto obecnie obowiązujący Program był opracowany na lata 2016-2020 i jego okres obowiązywania kończy się w grudniu 2020 r. Opracowanie i uchwalenie nowego Programu na lata 2021 – 2026 jest zatem koniecznością wynikającą z obowiązujących przepisów prawa.

2. Regulacje prawne

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Woźniki na lata 2021 – 2026 będzie realizowany w oparciu o następujące akty prawne:

1. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz.U. 1997 nr 78 poz. 483 z późn. zm.)
2. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2020, poz. 218 z późn. zm.);
3. Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2020, poz. 1876 tj.);
4. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2019 r., poz. 2277 z późn. zm.);
5. Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2020 r., poz. 821 tj.);
6. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 r. w sprawie procedury "Niebieskie Karty" oraz wzorów formularzy "Niebieska Karta" (Dz. U. 2011 nr 209 poz. 1245)
7. Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2014 – 2020;
8. Wojewódzki Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2014 – 2020;

9. Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2020 r., poz. 30 z późn. zm.);
10. Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny (Dz. U. z 2020 r., poz. 1444 z późn. zm.);
11. Ustawa z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (Dz. U. z 2020 r., poz. 360 z późn. zm.).

3. Charakterystyka zjawiska przemocy w rodzinie

Przemoc w rodzinie jest problemem złożonym i ma wiele definicji. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie definiuje przemoc jako: *„jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste osób wymienionych w pkt 1, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą”*.

Definicja ta jest rozszerzeniem definicji psychologicznej, którą posługiwano się do czasu uchwalenia ustawy, która przemocą w rodzinie nazywała: *„zamierzone działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę sił lub władzy jednego z członków rodziny przeciwko pozostałym, naruszające prawa i dobra osobiste, powodujące cierpienie i szkody”*.

Światowa Organizacja Zdrowia określa przemoc jako: *„celowe użycie siły fizycznej lub władzy, sformułowane jako groźba lub rzeczywiście użyte, skierowane przeciwko samemu sobie, innej osobie, grupie lub społeczności, które albo prowadzi do, albo z którym wiąże się wysokie prawdopodobieństwo spowodowania obrażeń cielesnych, śmierci, szkód psychologicznych, wad rozwoju lub braku elementów niezbędnych do normalnego życia i zdrowia”*.

Przemoc w rodzinie charakteryzuje:

- **intencjonalność** – działanie sprawcy jest zamierzone i ma na celu kontrolowanie, podporządkowanie sobie ofiary;
- **dysproporcja sił** – W relacji jedna ze stron ma przewagę nad drugą. Ofiara jest słabsza a sprawca silniejszy. Sprawca ma przewagę (fizyczną, emocjonalną, intelektualną, ekonomiczną i społeczną) nad ofiarą;

- **naruszenie praw i dóbr osobistych** – sprawca wykorzystując przewagę siły, narusza podstawowe prawa ofiary, np. prawo do nietykalności osobistej, godności i szacunku itd.;
- **powoduje cierpienie i ból** – sprawca naraża zdrowie i życie ofiary na poważne szkody. Doświadczanie bólu i cierpienia sprawia, że ofiara ma mniejszą zdolność do samoobrony.

Przemoc w rodzinie może przyjmować następujące formy:

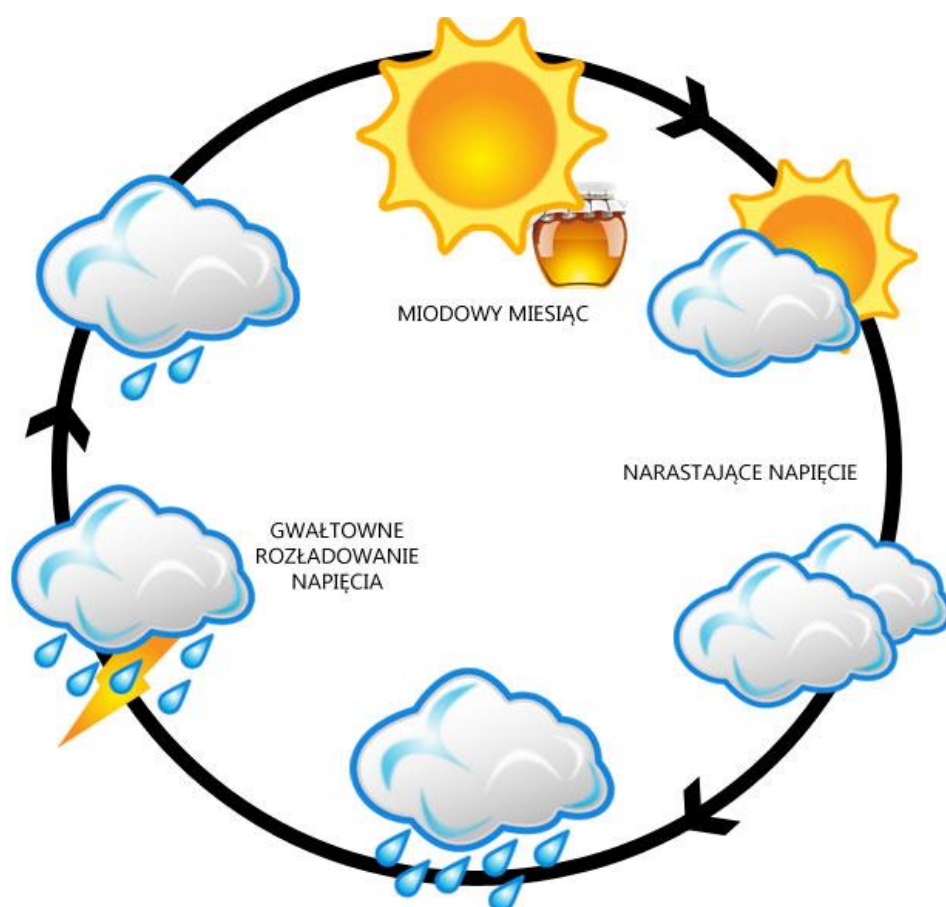
- **przemoc fizyczna** – to forma agresji łącząca się z naruszeniem granic ciała. Jej celem jest zadanie ofierze bólu fizycznego, uszkodzenie jej ciała, pogorszenie jej zdrowia lub pozbawienie ją życia (popychanie, odpychanie, obezwładnianie, przytrzymywanie, policzkowanie, szczypanie, kopanie, duszenie, bicie otwartą ręką i pięściami, bicie przedmiotami, ciskanie w kogoś przedmiotami, parzenie, polewanie substancjami żrącymi, użycie broni, porzucenie w niebezpiecznej okolicy, nieudzielenie koniecznej pomocy, inne...);
- **przemoc psychiczna** – to zachowanie, którego celem jest umniejszanie poczucia własnej wartości, wzbudzanie w osobie doznającej przemocy strach (wyśmiewanie poglądów, religii, pochodzenia, narzucanie własnych poglądów, karanie przez odmowę uczuć, zainteresowania, szacunku, stała krytyka, wmawianie choroby psychicznej, izolacja społeczna (kontrolowanie i ograniczanie kontaktów z innymi osobami), domaganie się posłuszeństwa, ograniczanie snu i pożywienia, degradacja werbalna (wyzywanie, poniżanie, upokarzanie, zawstydzanie), stosowanie gróźb, itp.);
- **przemoc seksualna** - zmuszanie do odbywania stosunku płciowego lub poddania się innym zachowaniom seksualnym, a także wymuszanie współżycia w nieakceptowalnej formie (wymuszanie pożycia seksualnego, wymuszanie nieakceptowanych pieszczot i praktyk seksualnych, wymuszanie seksu z osobami trzecimi, sadystyczne formy współżycia seksualnego, demonstrowanie zazdrości, krytyka zachowań seksualnych, itp.);
- **przemoc ekonomiczna** – uniemożliwienie dostępu do rodzinnych środków finansowych (np. odbieranie zarobionych pieniędzy, uniemożliwianie podjęcia pracy zarobkowej, nie zaspakajanie podstawowych, materialnych potrzeb rodziny, itp.);
- **zaniedbanie** – to ciągle niezaspokajanie podstawowych potrzeb fizycznych i emocjonalnych (np. brak opieki i uniemożliwienie zaspokojenia podstawowych potrzeb fizjologicznych związanych ze snem, jedzeniem i higieną; brak opieki medycznej, chłód emocjonalny, obojętność). Tej formy przemocy najczęściej doświadczają dzieci.

Osoby dotknięte przemocą w rodzinie często doświadczają kilku jej form jednocześnie. Przemoc w rodzinie ma tragiczne konsekwencje i jest zjawiskiem wysoce szkodliwym dla osoby jej doświadczającej. Oprócz szkód fizycznych w postaci obrażeń ciała, które występują bezpośrednio po akcie przemocy fizycznej lub seksualnej, powoduje również szkody psychiczne, które pojawiają się z czasem i wymagają długotrwałego i profesjonalnego leczenia. Należą do nich m.in.

- zespół zaburzeń stresu pourazowego (PTSD) – objawia się ponownym doświadczeniem traumatycznego przeżycia poprzez wspomnienia lub nawracające koszmary senne. Powoduje nadpobudliwość, problemy ze snem, trudności z koncentracją uwagi, z zapamiętywaniem, trudności z koncentracją uwagi, drażliwość, złość, unikanie rozmów na temat wydarzenia oraz miejsc i osób związanych z przykrym doświadczeniem;
- uzależnienia – alkoholizm, narkomania, lekomania, hazard są dla ofiary ucieczką od bólu fizycznego i psychicznego;
- zaburzenia depresyjne i lękowe – obniżony nastrój, niska samoocena, negatywne myślenie o sobie, brak chęci do działania;
- wiktymizacja – przyjęcie tożsamości ofiary, czyli w skutek doświadczania przemocy, podejmowania nieskutecznych prób obrony siebie oraz nieumiejętnych prób pomocy z zewnątrz nabiera przekonania, że na takie zachowania zasługuje;
- u dzieci będącymi świadkami przemocy domowej występują liczne problemy emocjonalne; osłabienie koncentracji, agresja wobec otoczenia, demoralizacja, nocne moczenia, depresja, myśli samobójcze, akty samookaleczenia oraz zwiększone ryzyko stosowania przemocy wobec partnerów w przyszłości.

Przemoc kształtuje się w oparciu o charakterystyczny schemat, który określa się mianem cyklu przemocy. Amerykańska psycholog Leonora E. Walker badając kobiety doznające przemocy w rodzinie opisała pewne cyklicznie pojawiające się w ich związkach zdarzenia . na cykl przemocy składają się trzy następujące po sobie fazy.

Rysunek 1. Fazy przemocy.

Faza wrastającego napięcia – „Cisza przed burzą”

W tej fazie widoczny jest wzrost napięcia w domu i agresywność osoby, która jest przyczyną przemocy (nie można napisać, że to są tylko mężczyźni, ponieważ sprawcami przemocy – wbrew stereotypom – również są kobiety!).

Rodzina w tej fazie wywołuje u agresora irytację, niezależnie od swojego zachowania. Agresor może zacząć więcej pić, chociaż nie jest to warunek konieczny. Główną cechą charakterystyczną tej fazy jest to, że agresor wszczyna kłótnie, dzięki którym kontroluje całą rodzinę. Partner i dzieci agresora starają się go uspokoić i spełnić jego wszystkie najbardziej absurdalne zachcianki. Często ze strony osób najbliższych agresorowi, pada nieadekwatnie użyte słowo „przepraszam”. Korzystanie z tego słowa bez wyraźnej potrzeby jest cechą charakterystyczną ofiar, które wykształciły w sobie mechanizm przepraszania w celu ochrony siebie na tzw. „wszelki wypadek”.

Fala gwałtownej przemocy

Faza ta przynosi akty niekontrolowanej agresji, która wywoływana jest pod każdym pretekstem. Agresor szuka ujścia i rozładowania swojej agresji na najbliższych. Oprócz psychicznego dręczenia, może dochodzić do przemocy fizycznej. Zdenerwowanie sprawcy wciąż wzrasta, niezależnie od zachowania osób najbliższych – mogą być miłe, unikać sprawcy, zazwyczaj nie odpowiadają agresją. W tej fazie ofiara agresji odczuwa przerażenie, bezradność, często wstyd i poczucie winy. Reakcja ofiary koncentruje się na tym co powiedzą inni? W pewnym sensie dochodzi do fuzji – wina sprawcy, staje się winą ofiary.

Faza miodowego miesiąca

Agresor w tej fazie zmienia swoje zachowanie. W tym momencie może obiecywać poprawę, przyjąć postawę człowieka żałującego swoich czynów, a nawet przeprosić. Czułość, troskliwość, zapewnienie o swoim wielkim uczuciu i usprawiedliwianie są najważniejszym elementem w tej fazie. W tym momencie ofiary mają wiarę w słowa sprawcy – zaczyna uważać, że agresor się zmienił, a to co wydarzyło się w fazie poprzedniej „było tylko przypadkiem, który zdarza się w każdej rodzinie, prawda?”. **Otóż nie powinien się zdarzać!**

Miesiąc miodowy nie trwa zazwyczaj zbyt długo ale wkręca ofiarę w fazy cyklu, przez co zapomina – a raczej nie chce pamiętać – o tym, co wydarzyło się w poprzednich fazach. Z kolei agresor widząc zachowanie ofiary, czuje się bezkarny, ponieważ zadba tylko o kilka szczegółów „raz na jakiś czas”, a i tak uzyska przebaczenie. Każdy miesiąc miodowy sprawia, że wydłuża się faza pierwsza i druga, natomiast skraca trzecia. Przemoc po każdym takim cyklu staje się jeszcze bardziej gwałtowna. Dwie pierwsze fazy są najczęściej ukrywane przed światem, natomiast trzecia faza jest bardzo uzewnętrzniana. Przecież każdy chce pokazać, że „w mojej rodzinie jest wszystko w najlepszym porządku”. Faza miesiąca miodowego po kilku latach znika i występują tylko dwie poprzednie fazy. Partner i dzieci stają się osobami **współzależnymi** emocjonalnie. W przypadku dzieci może dochodzić do przyjmowania ról dzieci z **DDD**.

Polskie prawo bardzo wyraźnie wskazuje, że krzywdzenie członków rodziny jest przestępstwem i jak każde inne podlega karze. Każda osoba doznając krzywdy ma prawo do ochrony, a przede wszystkim do powstrzymania i przerwania przemocy.

Przemoc zgodnie z artykułami kodeksu karnego to przestępstwo przeciwko osobom bliskim, ścigane prawem. Zgodnie z art. 207 kodeksu karnego:

§ 1. Kto znęca się fizycznie lub psychicznie nad osobą najbliższą lub nad inną osobą pozostającą w stałym lub przemijającym stosunku zależności od sprawcy, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5.

§ 1a. Kto znęca się fizycznie lub psychicznie nad osobą nieporadną ze względu na jej wiek, stan psychiczny lub fizyczny, podlega karze pozbawienia wolności od 6 miesięcy do lat 8.

§ 2. Jeżeli czyn określony w § 1 lub 1a połączony jest ze stosowaniem szczególnego okrucieństwa, sprawca podlega karze pozbawienia wolności od roku do lat 10.

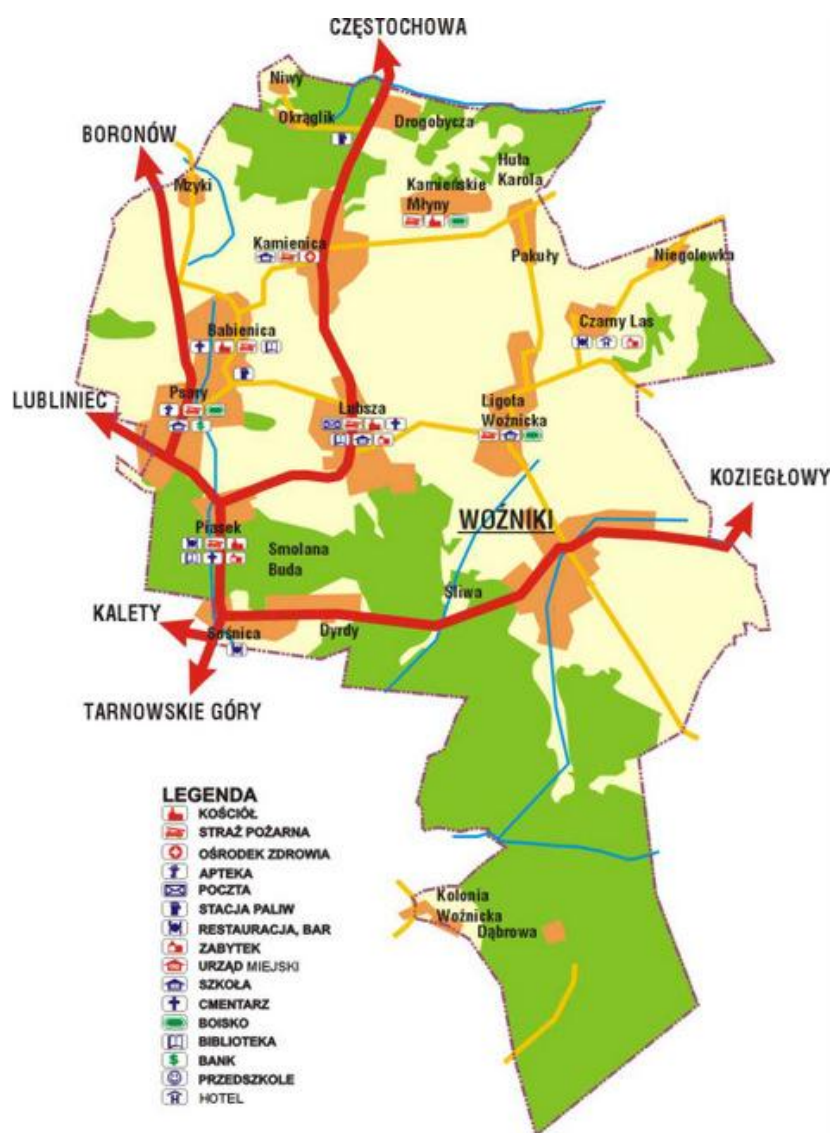
§ 3. Jeżeli następstwem czynu określonego w § 1-2 jest targnięcie się pokrzywdzonego na własne życie, sprawca podlega karze pozbawienia wolności od lat 2 do 12.

Rodzina jest najważniejszym środowiskiem w życiu człowieka, kształtującym osobowość, system wartości, poglądy i styl życia. Ważną rolę w prawidłowo funkcjonującej rodzinie odgrywają wzajemne relacje pomiędzy rodzicami, oparte na miłości i zrozumieniu. W przypadku dezorganizacji, rodzina nie jest w stanie realizować podstawowych zadań, role wewnątrzrodzinne ulegają zaburzeniu, łamane są reguły, a zachowania poszczególnych członków rodziny stają się coraz bardziej niezgodne z normami prawnymi i moralnymi oraz oczekiwaniami społecznymi. Przemoc domowa może być zarówno skutkiem, jak i przyczyną dysfunkcji w rodzinie. Należy ją zaklasyfikować do kategorii zachowań negatywnych o dużej szkodliwości społecznej. Prowadzi do poważnych naruszeń norm moralnych i prawnych, tragicznych skutków psychologicznych, a w skrajnych przypadkach do poważnych okaleczeń czy zabójstw.

4. Diagnoza zjawiska przemocy na terenie Gminy Woźniki

Gminy Woźniki przynależy do powiatu lublinieckiego położonego w północno-wschodniej części województwa śląskiego. W skład gminy wchodzi następujące sołectwa: Babienica, Kamienica, Piasek, Psary, Czarny Las, Lubsza, Kamieńskie Młyny, Ligota Woźnicka, Dyrdy oraz Woźniki. Gmina położona jest w odległości 50 km od Katowic, 25 km od Częstochowy i Tarnowskich Gór oraz 30 km od miasta powiatowego - Lublińca. Zajmuje powierzchnię 127 km² z czego 35,6 % stanowią lasy. Gmina jest zamieszkiwana przez ok. 9496 mieszkańców.

Rysunek 2: Charakterystyka Gminy Woźniki

Źródło: Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Woźniki.

Tabela 1. Liczba ludności

	Liczba ludności ogółem	Liczba Mężczyzn ogółem	Liczba Kobiet ogółem	Ludność w wieku 0<6 lat	Ludność w wieku 6- 19 lat	Kobiety 19-60 lat	Mężczyźni 19-65 lat	Kobiety pow. 60 lat	Mężczyźni pow. 65 lat
Liczba	9 496	4 688	4 808	547	1 296	2 643	3 062	1 289	659
%	100%	49,37%	50,63%	5,76%	13,65%	27,83%	32,25%	13,57%	6,94%

Źródło: dane pozyskane z Urzędu Gminy Woźniki na dzień 30.09.2020 r.

Zgodnie z danymi ewidencji ludności na dzień 30.09.2020 r. Gmina Woźniki liczy 9496 mieszkańców. Większość mieszkańców gminy stanowią kobiety, których jest 4 808, co stanowi 50,63% mieszkańców, natomiast liczba mężczyzn wynosi 4 688, co stanowi 49,37% mieszkańców. Na podstawie powyższych danych można jednoznacznie stwierdzić, że w Gminie Woźniki nie ma znaczącej przewagi jednej płci nad drugą.

Diagnoza zjawiska przemocy w rodzinie na terenie gminy Woźniki została przeprowadzona w oparciu o posiadane materiały własne i dane statystyczne pozyskane z podmiotów działających w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, zlokalizowanych w gminie Woźniki.

Instytucjonalną działalność na rzecz pomocy osobom i rodzinom będącym w trudnej sytuacji życiowej prowadzi Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Woźnikach. Ośrodek oraz funkcjonujący w jego ramach Gminny Zespół Interdyscyplinarny świadczą pomoc dla rodzin z problemem przemocy w rodzinie. W pracy na rzecz rodzin doświadczających przemocy w rodzinie pracownicy Miejsko – Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej współpracują z instytucjami i służbami takimi jak: policja, Sąd Rejonowy w Lublińcu – kuratorzy, oświata, ochrona zdrowia.

Zgodnie z danymi przedstawionymi w tabeli 2 z powodu występowania przemocy w rodzinie Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Woźnikach udzielił wsparcia w formie świadczenia pieniężnego i niepieniężnego 2 rodzinom w 2016 r., 1 rodzinie w 2017 r., 3 rodzinom w 2018 r., 2 rodzinom w 2019 r. Do października 2020 r.

MGOPS w Woźnikach nie udzielił wsparcia w formie świadczenia pieniężnego i niepieniężnego z powodu przemocy w rodzinie.

Tabela 2. Liczba rodzin, którym przyznano pomoc w formie świadczenia pieniężnego i niepieniężnego w związku z występowaniem przemocy.

Rok	2016	2017	2018	2019	Do X.2020
Liczba rodzin	2	1	3	2	0
Liczba osób w rodzinach	9	4	9	5	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z MGOPS w Woźnikach.

Istotną rolę w przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie odgrywa policja. Poniższa tabela przedstawia dane pozyskane z Komisariatu Policji w Woźnikach dotyczące działań podejmowanych przez Policję na terenie Gminy Woźniki, w tym podejmowanych interwencji domowych oraz wszczętych postępowań w związku z występowaniem przemocy w rodzinie za okres od stycznia 2016 roku do października 2020 r.

Tabela 3. Działania podejmowane przez Policję.

Lp	Forma podejmowanych działań	2016	2017	2018	2019	Do X.2020
1	Liczba interwencji domowych ogółem	177	199	202	194	113
2	Liczba interwencji domowych w związku z przemocą w rodzinie (wypełnienie NK A)	7	4	10	10	2
3	W tym: liczba zatrzymań sprawców przemocy - izolowanie sprawców przemocy (izba wytrzeźwień, policyjne pomieszczenia dla osób zatrzymanych)	Brak danych	Brak danych	Brak danych	0	3
4	Liczba wniosków do GKRPA dotyczących sprawców przemocy	3	0	0	0	0
5	Liczba wszczętych postępowań w związku z podejrzeniem przestępstwa z art. 207 § 1 kk	6	4	7	9	6

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Komisariatu Policji w Woźnikach.

Z danych przedstawionych w tabeli wynika, że najczęściej interwencji domowych odnotowano w 2018 roku. W latach 2018 i 2019 odnotowano natomiast najczęściej interwencji domowych w związku z występowaniem przemocy w rodzinie, w czasie których wypełniono formularz „Niebieskie Karty” cz. A. Z kolei w roku 2019 wszczęto najczęściej, bo aż 9 postępowań w związku z podejrzeniem popełnienia przestępstwa z art. 207 § 1 kk.

W pozostałych latach liczba wszczętych postępowań wynosiła między 4 – 7.

Zgodnie z ustawą o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie podmiotami uprawnionymi do podejmowania czynności w ramach procedury „Niebieskie Karty” są przedstawiciele: jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, Policji, oświaty i ochrony zdrowia.

Poniższa tabela przedstawia ilość sporządzonych formularzy wszczynających procedurę „Niebieskie Karty” przez przedstawicieli poszczególnych instytucji.

Tabela 4. Liczba Niebieskich Kart A wszczynających procedurę „Niebieskie Karty” przez uprawnione podmioty w latach 2016 – X. 2020.

Instytucje zakładające NK	2016	2017	2018	2019	Do X.2020
Liczba łączna Niebieskich Kart założonych w danym roku	10	7	7	10	6
Pomoc Społeczna	1	0	0	2	1
Policja	9	7	6	8	4
Oświata	0	0	1	0	0
Ochrona zdrowia	0	0	0	0	1
GKRPA	0	0	0	0	0

Źródło: opracowanie własne.

Na podstawie danych wynika, że w latach 2016 – 2020 do Przewodniczącej Zespołu Interdyscyplinarnego wpłynęło 40 formularzy wszczynających procedurę „Niebieskie Karty”.

Z analizy dokumentów wynika, że procedurę „Niebieskie Karty” rozpoczynają najczęściej przedstawiciele Policji, co wiąże się głównie z działaniami funkcjonariuszy Policji w ramach interwencji domowych.

Ponadto z powyższej tabeli wynika, że w 2016 i 2019 roku wszczęto najwięcej procedur „Niebieskie Karty”. W roku 2017, 2018 i w roku bieżącym liczba wszczętych procedur wynosi między 7 – 8. Do X.2020 r. wszczęto 6 procedur „Niebieskie Karty”.

Policja jest pierwszą instytucją reagującą na przemoc w rodzinie i wszczynającą procedurę Niebieskie Karty. Następnie o zaistniałej sytuacji informowany jest Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, który zapewnia obsługę organizacyjno – techniczną Zespołu Interdyscyplinarnego i powołuje grupy robocze.

Grupy Robocze podczas rozeznawania sytuacji rodzin, w których wszczęto procedurę „Niebieskie Karty” podejmują szereg działań i są to m.in. motywowanie do udziału w programach korekcyjno – edukacyjnych (osoby stosujące przemoc), motywowanie do podjęcia terapii małżeńskiej lub rodzinnej, wnioski do Sądu w celu rozeznania sytuacji przez kuratora, przydzielenie rodzinie asystenta rodziny, monitoring rodziny przez dzielnicowego oraz pracownika socjalnego, kierowanie osób, które nadużywają alkoholu na spotkania Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz motywowanie do podjęcia terapii uzależnień, przeprowadzanie rozmów motywująco – wspierających, przeprowadzanie rozmów informacyjno – pouczających.

Tabela nr 5: Zjawisko przemocy w rodzinie wg danych wykazanych przez MGOPS

Wskaźnik		2016	2017	2018	2019	Do X.2020
Liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie	Ogółem	25	24	15	24	29
	Kobiety	18	12	6	8	10
	Mężczyźni	2	2	0	2	1
	Dzieci*	5	10	9	14	18

Źródło: opracowanie własne

* zgodnie z interpretacją Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej, każde dziecko będące w strukturze rodziny, w której występuje przemoc, jest jednocześnie ofiarą przemocy, nawet jeśli w jego sprawie nie została wszczęta procedura „Niebieskie Karty”.

Z danych zawartych w tabeli nr 5 odczytujemy, że zdecydowanie większy odsetek osób dotkniętych przemocą w rodzinie stanowią kobiety. Wobec powyższego należy podejmować aktywne działania by ofiary przemocy domowej nie doświadczały lęku, cierpienia, bezsilności, by ich ciało i psychika nie doznawały ostrych urazów i nie podlegały długotrwałemu procesowi niszczącego stresu i zagrożenia. Należy zapewnić wsparcie i pomoc osobom doświadczającym przemocy w rodzinie.

Osoby, co do których zachodzi podejrzenie że są ofiarami przemocy są informowane o przysługujących im uprawnieniach. Ponadto członkowie grupy roboczej kierują osoby z rodzin, dotkniętych przemocą w rodzinie do powstałego w Woźnikach Punktu Konsultacyjnego do spraw uzależnień i przemocy w rodzinie, w którym certyfikowany terapeuta udziela indywidualnych konsultacji.

Osoby, co do których zachodziło podejrzenie, że są sprawcami przemocy domowej byli informowani o konsekwencjach, w tym prawnych stosowania przemocy, możliwościach uzyskania wsparcia terapeutycznego i kierowani do Punktu Konsultacyjnego do spraw uzależnień i przemocy w rodzinie oraz motywowani do zmiany zachowania.

Osoby korzystające z Punktu Konsultacyjnego w wyniku podjęcia rozmów rozładowują napięcia wewnętrzne w wyniku czego wyciszają emocje, prowadzące do rozwijania przemocy domowej. W roku 2019 z konsultacji skorzystało 10 osób związanych z przemocą w rodzinie, w tym 5 osób wskazanych jako ofiary przemocy. W roku 2020 natomiast z konsultacji skorzystało 14 osób związanych z przemocą w rodzinie, w tym 4 osoby wskazane jako osoby doznające przemocy w rodzinie.

Trudno jest w sposób jednoznaczny określić wielkość zjawiska przemocy na terenie Gminy Woźniki, ze względu na występowanie tzw. przemocy ukrytej, nie ujętej w statystykach powodu braku informacji na temat jej występowania.

5. Analiza SWOT

Analiza SWOT stanowi ogniwo tworzenia programu. Źródłem jest refleksja nad słabymi i mocnymi stronami programu, a także nad szansami i zagrożeniami. Atutem są mocne strony, które będą pomocne przy realizacji programu, natomiast słabe strony i zagrożenia dają możliwość twórcy programu dokonywania zmian i ulepszeń.

Tabela 6. Analiza SWOT

Czynniki wewnętrzne	
Mocne strony	Słabe strony
1. Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie; 2. Działalność Punktu Konsultacyjnego ds. Uzależnień oraz Przemocy w Rodzinie; 3. Stale doskonaląca umiejętności kadra instytucji działających na rzecz rodziny; 4. Współpraca między instytucjami wchodzącymi w skład ZI; 5. Istnienie procedury „Niebieskie Karty”; 6. Organizowanie szkoleń dla kadry, podmiotów stanowiących trzon Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego.	1. Rozbieżność poglądów specjalistów; 2. Trudność w skoordynowaniu terminów spotkań grup roboczych przedstawicieli różnych instytucji; 3. Brak środka przymusu do udziału sprawców w zajęciach korekcyjno – edukacyjnych; 4. Brak mieszkań socjalnych, chronionych dla osób doświadczających przemocy; 5. Powielanie stereotypów na temat zjawiska przemocy;
Czynniki zewnętrzne	
Szanse	Zagrożenia
1. Zmiany prawne umożliwiające skuteczne formy niesienia pomocy rodzinom zagrożonym przemocą domową; 2. Edukacyjna rola mediów – kampanie krajowe; 3. Stale kształcąca się kadra służb działających w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie; 4. Realizowana procedura „Niebieskie Karty”; 5. Gotowość do współpracy służb i instytucji; 6. Wzrost poziomu świadomości społecznej.	1. Problemy alkoholowe członków rodziny; 2. Niechęć do współpracy osób uwikłanych w przemoc w rodzinie; 3. Niechęć do współpracy sprawców przemocy; 4. Brak chęci i zainteresowanie sprawców przemocy do udziału w programach korekcyjno – edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie; 5. Wykorzystywanie procedury „Niebieskie Karty” do innych celów, np. sprawy rozwodowej;

6. Cele programu

Cel główny:

Zwiększenie skuteczności przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz zmniejszenie skali zjawiska przemocy w Gminie Woźniki.

Cele szczegółowe:

Cel strategiczny. 1. *Rozwijanie działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.*

Cel operacyjny 1.1. Podniesienie poziomu wiedzy i świadomości mieszkańców Gminy Woźniki na temat zjawiska przemocy w rodzinie i możliwości uzyskania pomocy.

- 1.1.1. Rozpowszechnianie materiałów o charakterze informacyjnym i edukacyjnym (ulotek, broszur, plakatów itp.) dotyczących zjawiska przemocy w rodzinie i ich skutków, umieszczenie ich w miejscach ogólnie dostępnych.
- 1.1.2. Przygotowanie informacji i umieszczenie ich na stronie internetowej Gminy Woźniki w odpowiedniej zakładce.

Wskaźniki:

- liczba rozpowszechnionych materiałów informacyjnych.

Cel operacyjny 1.2. Monitorowanie zjawiska przemocy na terenie Gminy Woźniki.

- 1.2.1. Kontynuowanie działalności Zespołu Interdyscyplinarnego.
- 1.2.2. Prowadzenie statystyk w zakresie zjawiska przemocy poprzez wykorzystanie danych z instytucji pomocowych.
- 1.2.3. Monitorowanie rodzin, w których dochodzi do przemocy.

Wskaźniki:

- liczba spotkań Zespołu Interdyscyplinarnego,
- liczba wszczętych procedur „Niebieskie Karty”,
- liczba zakończonych procedur „Niebieskie Karty”.

Cel strategiczny. 2. Ochrona i wsparcia osób dotkniętych przemocą w rodzinie.

2.1. Realizacja procedury „Niebieskie Karty”.

2.2. Udzielenie pomocy socjalnej rodzinom dotkniętym przemocą przez Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Woźnikach.

2.3. Udzielenie wsparcia w Punkcie Konsultacyjnym do spraw Uzależnień oraz Przemocy w Rodzinie w Woźnikach.

2.4. Udzielenie pomocy medycznej osobom doznającym przemocy w rodzinie oraz wystawienie zaświadczenia lekarskiego o przyczynach i rodzaju uszkodzeń ciała związanych z użyciem przemocy w rodzinie.

2.5. Podejmowanie działań w celu zapewnienia pomocy, poradnictwa specjalistycznego oraz wsparcia i bezpiecznego schronienia dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie.

2.6. Zapewnienie bezpieczeństwa dzieciom w związku z przemocą w rodzinie w trybie art. 12a ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.

Wskaźniki:

- liczba wszczętych procedur „Niebieskie Karty”,
- liczba procedur „Niebieskie Karty” z podziałem na instytucje, które je sporządziły,
- liczba rodzin objętych wsparciem MGOPS w Woźnikach,
- liczba udzielonych porad i konsultacji,
- liczba osób objętych wsparciem,
- liczba osób, którym udzielono pomocy medycznej,
- liczba wydanych zaświadczeń,
- liczba dzieci zabezpieczonych,

2. Cel strategiczny. 3. *Zwiększenie skuteczności oddziaływań wobec osób stosujących przemoc w rodzinie.*

2.1. Stosowanie działań podejmowanych w oparciu o procedury „Niebieskie Karty”.
Dokumentowanie podejmowanych działań.

2.2. Informowanie sprawców przemocy o konsekwencjach prawnych stosowania przemocy w rodzinie oraz motywowanie osób stosujących przemoc do podjęcia działań na rzecz zatrzymania przemocy.

2.3. Kierowanie osób podejrzewanych o stosowanie przemocy do Punktu Konsultacyjnego do spraw Uzależnień oraz Przemocy w Rodzinie.

2.4. Izolowanie sprawców przemocy poprzez zastosowanie instrumentów prawnych.

2.5. Kierowanie wniosków do Gminnej Komisji do spraw Profilaktyki Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Gminie Woźniki, głównie w zakresie problemu nadużywania alkoholu przez sprawców przemocy w rodzinie w sytuacjach tego wymagających.

Wskaźniki:

- liczba teczek dotyczących rodzin,
- liczba „Niebieskie Karty” cz. D,
- liczba interwencji,
- liczba osób wobec których zastosowano nakaz natychmiastowego opuszczenia wspólnie zajmowanego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia,
- liczba osób, wobec których zastosowano zakaz zbliżania się do mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia,
- liczba zgłoszonych wniosków do Gminnej Komisji do spraw Profilaktyki Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Gminie Woźniki.

Cel strategiczny. 4. Podnoszenie poziomu kompetencji i wiedzy przedstawicieli instytucji i podmiotów realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie w celu podniesienia jakości i dostępności świadczonych usług.

4.1. Organizacja i udział w szkoleniach wszystkich przedstawicieli służb podejmujących działania na rzecz rodzin uwikłanych w przemoc, w tym szkolenia z zakresu diagnozowania przemocy w rodzinie, realizacji procedury „Niebieskie Karty”.

Wskaźniki:

- liczba szkoleń dotyczących przemocy w rodzinie.

7. Realizacja i założenia programu

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021 – 2026 związany jest z realizowaniem ustawowych zapisów, którego celem jest minimalizowanie skali zjawiska przemocy w rodzinie oraz jej skutków. Ponadto program stanowi kontynuację programu realizowanego w latach 2016-2020.

Realizacja celów zakłada:

1. Pogłębienie wiedzy społeczności lokalnej o zjawisku przemocy w rodzinie.
2. Zapewnienie osobom doświadczającym przemocy bezpieczeństwa i pomocy.
3. Zmniejszenie skali zjawiska przemocy w rodzinie.
4. Działania interdyscyplinarne w zakresie przeciwdziałania przemocy.
5. Poszerzenie kwalifikacji osób zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie.

8. Zasoby Gminy Woźniki w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie

1. Zasoby ludzkie – specjaliści z różnych dziedzin.
2. Zasoby instytucjonalne – instytucje i organizacje zajmujące się przemocą w rodzinie oraz instytucje i organizacje pełniące funkcję wspierającą:
 - Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Woźnikach;

- Komisariat Policji w Woźnikach;
- Zespół Interdyscyplinarny;
- Placówki oświatowo – wychowawcze w Gminie Woźniki;
- Gminny Zespół Ośrodków Zdrowia w Woźnikach;
- Sąd Rejonowy w Lublińcu – kuratorzy zawodowi i społeczni;
- Gminna Komisja do spraw Profilaktyki Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Gminie Woźniki;
- Punkt Konsultacyjny do spraw Uzależnień oraz Przemocy w Rodzinie;
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Lublińcu;
- Prokuratura Rejonowa w Lublińcu.

9. Finansowanie programu

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021 – 2026 będzie finansowany ze środków własnych Gminy Woźniki.

10. Monitoring i sprawozdawczość

Monitorowaniem realizacji Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021 – 2026 będzie zajmował się Zespół Interdyscyplinarny. Monitoring programu ma służyć sprawdzeniu, czy planowane rezultaty i działania zostały zrealizowane. Ustalone efekty ujęte zostaną w rocznym sprawozdaniu w oparciu o dane Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego składanym w terminie do 31 marca za poprzedni rok Burmistrzowi Woźnik.